

METODOLOŠKO UPUTSTVO

DOLASCI I NOĆENJA TURISTA U INDIVIDUALNOM/PRIVATNOM SMJEŠTAJU

Sadržaj

I METODOLOŠKE OSNOVE.....	3
Uvod	3
Cilj i sadržaj	3
Jedinica posmatranja	3
Obuhvat	4
Izveštajne jedinice (izvori podataka).....	4
Obrada podataka	5
Nivo objave podataka	5
Rokovnik osnovnih faza rada	5
Zaštita individualnih podataka	5
II DEFINICIJE	6
III ZAKONSKA OSNOVA ADMINISTRATIVNIH BAZA PODATAKA	7

Pravni osnov za sprovođenje godišnjeg istraživanja o dolascima i noćenjima turista u individualnom/privatnom smještaju je Zakon o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike („Sl. list Crne Gore“, br. 18/12 od 30.03.2012) i Godišnji plan zvanične statistike.

I METODOLOŠKE OSNOVE

Uvod

U procesu pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji, oblast statistike je zastupljena kao posebno poglavlje čiji je cilj usklađivanje crnogorskih pravnih propisa sa pravnom tekovinom EU iz oblasti statistike. Oblast statistike turizma regulisana je EU Regulativom br. 692/2011, pa je obaveza Zavoda za statistiku da primijeni sve neophodne instrumente za obračun ove statistike shodno evropskim standardima.

Prema navedenoj regulativi, definisano je da države članice EU koje imaju manje od 1% ukupnog godišnjeg broja noćenja u turističkim smještajnim objektima u Evropskoj uniji, mogu obrađivati podatke o broju dolazaka i noćenja turista samo za turističke objekte u hotelima i drugom kolektivnom smještaju, dok objavljivanje individualnog/privatnog smještaja nije obavezno. Crna Gora se nalazi ispod praga od 1%. Uvažavajući i nacionalni interes za podacima o dolascima i noćenjima turista u individualnom/privatnom smještaju, Zavod za statistiku objavljuje podatke o individualnom/privatnom smještaju na godišnjem nivou.

Cilj i sadržaj

Cilj istraživanja o dolascima i noćenjima turista u individualnom/privatnom smještaju je da obezbijedi osnovne podatke o obimu prometa (dolasci i noćenja) domaćih i stranih turista.

Istraživanjem se prikupljaju podaci o:

- broju dolazaka i noćenja domaćih i stranih turista u individualnim/privatnim smještajnim objektima koji uključuju smještaj u kućama i sobama za iznajmljivanje, kao i turističkim apartmanima;
- strukturi dolazaka i noćenja stranih turista prema zemlji pripadnosti u individualnim/privatnim smještajnim objektima;

Jedinica posmatranja

Turisti u ugostiteljskim objektima za individualni/privatni smještaj.

Obuhvat

Istraživanjem su obuhvaćeni svi zvanični podaci ugostiteljskih objekata na teritoriji Crne Gore koji pružaju usluge smještaja u kućama i sobama za iznajmljivanje, kao i turističkim apartmanima.

Rezultati istraživanja obrađeni su prema međunarodnim definicijama i konceptima statistike turizma¹.

Izveštajne jedinice (izvori podataka)

Inputi, za dobijanje konačnih podataka, baziraju se na tri grupe izvora podataka:

- (i) administrativne baze podataka (primarni izvori podataka)
  - Lokalne turističke organizacije - Zakon o turističkim organizacijama ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 011/04 od 20.02.2004, 046/07 od 31.07.2007, Službeni list Crne Gore", br. 073/10 od 10.12.2010, 040/11 od 08.08.2011, 045/14 od 24.10.2014);
  - Ministarstva unutrašnjih poslova - registar boravišta RB90 - Zakon o strancima ("Službeni list Crne Gore", br. 056/14 od 24.12.2014, 028/15 od 03.06.2015, 016/16 od 08.03.2016).

- (ii) administrativne baze podataka (sekundarni izvori podataka)
  - Nadležni organi lokalnih samouprava - Zakon o boravišnoj taksi ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 011/04 od 20.02.2004, 013/04 od 26.02.2004, Službeni list Crne Gore", br. 073/10 od 10.12.2010, 048/15 od 21.08.2015) - *podaci o naplaćenju boravišnoj taksi*;
  - Ministarstvo održivog razvoja i turizma - Zakon o turizmu ("Službeni list Crne Gore", br. 061/10 od 22.10.2010, 040/11 od 08.08.2011, 053/11 od 11.11.2011, 031/14 od 24.07.2014) - *podaci o evidenciji smještajnih objekata iz Centralnog turističkog registra*;
  - Nacionalna turistička organizacija - Zakon o turističkim organizacijama ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 011/04 od 20.02.2004, 046/07 od 31.07.2007, Službeni list Crne Gore", br. 073/10 od 10.12.2010, 040/11 od 08.08.2011, 045/14 od 24.10.2014) - *podaci iz izvještaja o turističkom prometu*;

---

¹ United Nations (2008): International Recommendations for Tourism Statistics 2008 (IRTS 2008), New York, Madrid

(iii) statistički izvori i evidencije

- privredna društva koja raspolažu sa relevantnim podacima;
- Podaci sektorskih zvaničnih statistika (statistika trgovine na malo, statistika spoljne trgovine, statistika saobraćaja, statistika životne sredine, itd.)

Obrada podataka

Obrada podataka zasnovana je na Generičkom modelu statističkog biznis procesa (*GSBPM - Generic Statistical Business Process Model*).²

Nivo objave podataka

Podaci o dolascima i noćenjima turista u individualnom/privatnom smještaju se prikazuju na nivou Crne Gore i opština.

Rokovnik osnovnih faza rada

Podaci se prikupljaju mjesečno, a obrađuju godišnje. Rokovi dostave i objave podataka definišu se Godišnjim planom zvanične statistike.

Zaštita individualnih podataka

Individualni podaci o fizičkim ili pravnim licima i domaćinstvima su povjerljivi i predstavljaju službenu tajnu. (Član 56 Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike)

---

² United Nations Economic Commission for Europe – UNECE (2013): Generic Statistical Business Process Model (GSBPM), Version 5.0

II DEFINICIJE

Turizam su aktivnosti osoba koje putuju i borave u mjestima izvan svoje uobičajene sredine, ne duže od jedne godine, zbog odmora, posla ili drugih ličnih razloga, osim zapošljavanja kod privrednog subjekta sa sjedištem u mjestu posjete.

Turista je svaka osoba koja izvan svoje uobičajene sredine provede najmanje jednu noć u ugostiteljskom ili drugom objektu za smještaj gostiju, ali ne duže od 12 mjeseci neprekidno, a razlog njegovog putovanja može biti odmor, rekreacija, zdravlje, sport, religija, porodica, posao i drugi razlozi. Djeca se smatraju turistima i treba ih obuhvatiti ovim izvještajem, bez obzira na njihov uzrast. Turistima se ne smatraju osobe koje u mjestu posjete borave duže od 12 uzastopnih mjeseci, osobe koje obavljaju neku aktivnost finansiranu iz mjesta posjete, osobe koje redovno dnevno ili nedjeljno putuju u mjesto gdje obavljaju posao ili studiraju, migranti, pogranični radnici, diplomatski i konzularni predstavnici, izbjeglice, raseljena lica, osobe u tranzitu koje formalno ne ulaze u zemlju, stalni stanovnici koji putuju u drugo mjesto s namjerom da se tamo stalno nastane, osobe koje su na privremenom radu u Crnoj Gori i primaju platu za svoj rad.

Prebivalište je mjesto u kojem se osoba nastanila s namjerom da u njemu stalno živi. Turista je registrovan u svakom mjestu ili objektu u kojem boravi. Zbog toga u slučaju promjene mjesta ili objekta dolazi do njegovog ponovnog registrovanja i time do dupliranja u podacima. Prema tome, statistika evidentira broj dolazaka turista, a ne broj turista.

Domaći turista je svaka osoba s prebivalištem u Crnoj Gori koja u nekom mjestu u Crnoj Gori izvan mjesta svog prebivališta provede najmanje jednu noć u ugostiteljskom ili drugom objektu za smještaj turista.

Strani turista je svaka osoba s prebivalištem izvan Crne Gore koja privremeno boravi u Crnoj Gori i provede najmanje jednu noć u ugostiteljskom ili drugom objektu za smještaj turista.

III ZAKONSKA OSNOVA ADMINISTRATIVNIH BAZA PODATAKA

Lokalne turističke organizacije

1. Zakon o turističkim organizacijama ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 011/04 od 20.02.2004, 046/07 od 31.07.2007, Službeni list Crne Gore", br. 073/10 od 10.12.2010, 040/11 od 08.08.2011, 045/14 od 24.10.2014)
  - Član 22 Zadaci lokalne turističke organizacije
    - Stav 16 - prikupljanje i obrada podataka (dnevna, nedjeljna i mjesečna) o turističkom prometu i njihovoj strukturi na području opštine, kao i izrada mjesečnog izvještaja o turističkom prometu za potrebe nadležnog organa za poslove statistike i Nacionalne turističke organizacije;
    - Stav 17 - vođenje evidencije o naplati boravišne takse, izletničke, turističke takse i članskog doprinosa;
    - Stav 18 - procjena neobuhvaćenog turističkog prometa na nivou opštine u skladu sa metodologijom koju propisuje Ministarstvo (Ministarstvo održivog razvoja i turizma).
2. Zakon o boravišnoj taksu ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 011/04 od 20.02.2004, 013/04 od 26.02.2004, Službeni list Crne Gore", br. 073/10 od 10.12.2010, 048/15 od 21.08.2015)
  - Član 7b - Davalac smještaja dužan je da u roku od 24 sata po dolasku turista kojima pruža usluge smještaja prijavi dolazak turista lokalnoj turističkoj organizaciji, ili organizacionim djelovima - turističkim informativnim biroima na čijoj se teritoriji pružaju usluge smještaja, a za plovne objekte lokalnoj turističkoj organizaciji gdje je izdata vinjeta, odnosno odobrenje za slobodan saobraćaj i odjavi njihov boravak u roku od 24 sata nakon njihovog odlaska.

Lokalna turistička organizacija dužna je da tačno, potpuno i ažurno vodi evidenciju prijave i odjava turista iz stava 1 ovog člana.

Način podnošenja prijave i odjave i način vođenja evidencije iz stava 2 ovog člana propisuje Ministarstvo (Ministarstvo održivog razvoja i turizma).
3. Pravilnik o načinu podnošenja prijave i odjave turista i sadržaju i načinu vođenja evidencije ("Službeni list Crne Gore", br. 020/16 od 18.03.2016)
  - Član 2 - Prijava i odjava turista podnosi se lokalnoj turističkoj organizaciji ili organizacionim djelovima-turističkim informativnim biroima na čijoj se teritoriji pružaju usluge smještaja, a za turiste na plovnim objektima prijava i odjava, podnosi se lokalnoj turističkoj organizaciji gdje je izdata vinjeta odnosno odobrenje za slobodan saobraćaj.

Prijava i odjava turista iz stava 1 ovog člana podnosi se na obrascu 1 koji je sastavni dio ovog pravilnika.

4. Zakon o strancima ("Službeni list Crne Gore", br. 056/14 od 24.12.2014, 028/15 od 03.06.2015, 016/16 od 08.03.2016)
  - Član 95 Podnošenje prijave preko turističkih agencija ili turističke organizacije - Stranac koji boravi u Crnoj Gori u turističke svrhe, a ne koristi usluge davaoca smještaja, može prijavu i odjavu boravka stranca, u skladu sa ovim zakonom podnijeti preko turističkih agencija ili turističke organizacije u mjestu boravka.

Prijavu, odnosno odjavu turistička agencija ili turistička organizacija iz stava 1 ovog člana dostavlja policiji elektronskim putem.

Bliži način podnošenja prijave, odnosno odjave iz stava 1 ovog člana, propisuje Ministarstvo (*Ministarstvo unutrašnjih poslova*) uz saglasnost organa državne uprave nadležnog za poslove turizma.

Nacionalna turistička organizacija

1. Zakon o turističkim organizacijama ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 011/04 od 20.02.2004, 046/07 od 31.07.2007, Službeni list Crne Gore", br. 073/10 od 10.12.2010, 040/11 od 08.08.2011, 045/14 od 24.10.2014)
  - Član 30 Zadaci Nacionalne turističke organizacije
    - Stav 6 - organizuje crnogorski turistički informativni sistem, u skladu sa informativnim sistemom Crne Gore i evropskim standardima;
    - Stav 10b - na osnovu podataka iz Jedinstvene evidencije turističkog prometa i mjesečnog izvještaja o turističkom prometu lokalnih turističkih organizacija evidentira, prati i izrađuje izvještaje o turističkom prometu.

Nadležni organi lokalne samouprave

1. Zakon o boravišnoj taksi ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 011/04 od 20.02.2004, 013/04 od 26.02.2004, Službeni list Crne Gore", br. 073/10 od 10.12.2010, 048/15 od 21.08.2015)
  - Član 5 - Davalac smještaja vodi evidenciju o obračunatoj i plaćenju boravišnoj taksi u knjizi, odnosno drugoj odgovarajućoj evidenciji.

Sadržaj evidencije iz stava 2 ovog člana propisuje organ državne uprave nadležan za poslove turizma (u daljem tekstu: Ministarstvo) - Ministarstvo održivog razvoja i turizma.

Davalac smještaja je dužan da nadležnom poreskom organu, do 15-og u mjesecu za prethodni mjesec, dostavi izvještaj o broju korisnika usluga smještaja i iznosu obračunate i naplaćene boravišne takse.

2. Pravilnik o sadržaju evidencije plaćene boravišne takse ("Službeni list Crne Gore", br. 022/13 od 17.05.2013)

- Član 3 - Evidencija se vodi posebno za svaki mjesec u godini na Obrascu koji je sastavni dio ovog pravilnika.

3. Zakon o turističkim organizacijama ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 011/04 od 20.02.2004, 046/07 od 31.07.2007, Službeni list Crne Gore", br. 073/10 od 10.12.2010, 040/11 od 08.08.2011, 045/14 od 24.10.2014)

- Član 42z - Turističku taksu plaćaju domaća i strana fizička lica koja u turističkom mjestu A kategorije, na teritoriji opštine u kojoj je osnovana lokalna turistička organizacija, kao sekundarnu stambenu jedinicu namijenjenu za odmor imaju apartman, stan ili kuću.

Nadležni organ lokalne samouprave može uvesti turističku taksu i u turističkom mjestu B, C i D kategorije.

Sekundarnom stambenom jedinicom (second residence), u smislu ovog zakona, smatra se apartman, stan ili kuća za odmor, koju koristi za odmor i rekreaciju vlasnik, njegova porodica i gosti, a koja ne predstavlja stalno mjesto boravka vlasnika nekretnine, ni članova njegove uže porodice.

- Član 42k - Utvrđivanje, obračun i nadzor nad plaćanjem turističke takse vrši nadležni poreski organ lokalne samouprave.

Ministarstvo nadležno za poslove finansija vrši nadzor nad zakonitošću rada poreskog organa lokalne samouprave u sprovođenju aktivnosti iz stava 1 ovog člana.

4. Zakon o turizmu ("Službeni list Crne Gore", br. 061/10 od 22.10.2010, 040/11 od 08.08.2011, 053/11 od 11.11.2011, 031/14 od 24.07.2014)

- Član 112 Odobrenje za obavljanje djelatnosti pružanja ugostiteljskih usluga u domaćinstvu
  - Stav 2 - odobrenje iz stava 1 ovog člana na zahtjev izdaje nadležni organ lokalne uprave rješenjem.

Ministarstvo unutrašnjih poslova

1. Zakon o strancima ("Službeni list Crne Gore", br. 056/14 od 24.12.2014, 028/15 od 03.06.2015, 016/16 od 08.03.2016)

- Član 92 - Podnošenje prijave i odjave davaoca smještaja - u slučaju kad stranac koristi usluge davaoca smještaja, obavezu podnošenja prijave, odnosno odjave boravka iz člana 91 ovog zakona, za stranca ima davalac smještaja.

Prijava i odjava iz stava 1 ovog člana, podnosi se policiji u mjestu u kojem se prijavljuje boravak stranca, u roku od 12 časova od dolaska, na propisanom obrascu a može i elektronskim putem.

Obrasce iz stava 2 ovog člana, propisuje Ministarstvo (Ministarstvo unutrašnjih poslova).

- Član 95 - Stranac koji boravi u Crnoj Gori u turističke svrhe, a ne koristi usluge davaoca smještaja, može prijavu i odjavu boravka stranca, u skladu sa ovim zakonom podnijeti preko turističkih agencija ili turističke organizacije u mjestu boravka.

Prijavu, odnosno odjavu turistička agencija ili turistička organizacija iz stava 1 ovog člana dostavlja policiji elektronskim putem.

Bliži način podnošenja prijave, odnosno odjave iz stava 1 ovog člana, propisuje Ministarstvo uz saglasnost organa državne uprave nadležnog za poslove turizma.

2. Pravilnik o obrascu i načinu podnošenja prijave i odjave boravka stranca i sadržaju i načinu vođenja evidencije ("Službeni list Crne Gore", br. 041/15 od 28.07.2015)
3. Pravilnik o obrascu i načinu podnošenja prijave i odjave boravišta crnogorskih državljana ("Službeni list Crne Gore", br. 072/15 od 21.12.2015)

Ministarstvo održivog razvoja i turizma

1. Zakon o turizmu ("Službeni list Crne Gore", br. 061/10 od 22.10.2010, 040/11 od 08.08.2011, 053/11 od 11.11.2011, 031/14 od 24.07.2014)

- Članovi 122 – 125 Centralni turistički registar

**Izdaje i štampa Zavod za statistiku Crne Gore (MONSTAT)
81000 Podgorica, IV proleterske 2 (+382) 20 230-811, faks (+382) 20 230-814**

Metodologiju pripremio:

Odsjek poslovnih statistika i kratkoročnih indikatora

Tel. + 382-20-230-837

e-mail: contact@monstat.org